

Tribuna Nouă

REDACȚIA ȘI ADMINISTRATIA
Bulev. Regina Maria Nr. 12. Tipografia „Aradul”

INSERȚII
se primesc după tarif la
Administrația ziarului
și la toate agențiile de
publicitate.

bonamente:
an . 520 Lei
an . 260 Lei
an . 130 Lei

Lei ex.

ZIAR POLITIC NAȚIONAL

DIRECTOR: ION MONTANI.

2 Lei ex.

Altar și școală

Ce va face „Asociațiunea”?

Arad, 7 Nov.

Asociațiunea a fost înființată în anul 1911, stăruința și patriotismul al tuturor bărbaților de „devotament”, — a zis, în ziua de azi, în 1881, învârtindu-se în jurul ei, în calitate de atunc, Timotei Ciopârțu. Viața ei în timpul stăpânirii austriece încheie trei epoce. Întâia se poate numi cu dreptăție epoca șaguniană, dela 1861 până la moartea neuitatului mitropolit Șaguna, caracterizată prin eroismul eroic al conducătorului, este epoca pasivității generale, între anii 1898 și 1911, este în sfârșit epoca afirmării noastre.

și laice, dar mai ales și prin prezența unor oameni ca N. Iorga, I. L. Caragiale, Aristița Romanescu și P. Liciu, ajunsesse la punctul purității ideale.

Oricât de grozavă a fost pe urmă furtuna cea îndelung așteptată, „Asociațiunea” a ieșit cu acoperișul spălat sub cerul de lumină al mântuirii. Ea a intrat în cea de a patra epocă, ce nu mai are ipostase viitoare. În trecut a ținut loc de academie, atenua și universitate, — era pentru toate aspirațiile noastre supremul altar. Azi rostul ei s'a simplificat și clarificat. Va fi de aci înainte numai „Asociațiunea pentru cultura poporului român”, mare școală liberă, complementară, a satelor.

Cel mai fericit din președinții ei, dl Vasile Goldiș, în serie al nouălea, este omul care a crescut mare și el în poalele „sfintei noastre maice”, cum îi zicea „Asociațiunei” Șaguna. Nu ne îndoiim că mintea d-sale cuprinde problema noului rost în înțelegere.

Sunt date toate elementele unei vaste concepții. Ne gândim la o organizare sistematică pe țara întreagă a propagandei culturale. În frunte, de pildă, cu „Fundatiunea Principele Carol”, toate societățile culturale să-și îndrumeze activitatea după același program intens și în același timp extensiv. „Asociațiunea” noastră ar redeveni „transilvăneană”, cum a fost purtătorul ei la 1861 și n'ar mai trece și în Basarabia, oricât de emoționante ar fi apelurile bunului achiereu Gurie. Este aici în Ardeal destul de făcut. Să tindem spre o rațională descentralizare pe acest teren, căci aici se poate. D-șul ministru Lapedatu, omul marilor înfăptuiri, — cine știe dacă nu va înzestra „Asociațiunea” cu cele trei palate culturale din Arad, T. Murăș și Sighetul-Maramurășului. Ce perspectivă grandioasă i-se deschide, „Asociațiunii”, ne mai vorbind de proiecte, cum este, de pildă, cel al timșorenilor, pentru zidirea apropiată a unei superbe „case naționale”.

Dar, firul s'ar întinde departe, dacă am continua. Am schițat aici un gând, fără pretenții, crezând să aprindem și noi o lumină pentru praznicul de mâine, căruia îi dorim din tot sufletul nostru românesc strălucirea tradițională.

Ion Montani.

NOTE

Aniversarea biruinței dela Vittorio Veneto

Arad, 7 Nov.

Marți seara, într-o atmosferă de entuziasm, colonia italiană din București a sărbătorit, printr-un banchet, aniversarea a șasea a marelui bătălie și biruinței armatei italiene la Vittorio Veneto și pe râul Piave, renumită în 1918 asupra ostroilor cetrotopitoare ale imperiilor centrale.

Această aniversare a coloniei italiene din capitala țării noastre, ne aduce din nou aminte de cea superbă Legiune Română, și, mai ales, de primele și cele mai brave unități de legionari ardeleni și bucovineni, cari au luat parte la infernalele lupte dela Vittorio Veneto, în contra armatei austro-ungaro-germane.

Sunt lucruri cari nu se pot uita. Eroismul acestor legionari români, cari ne-a înălțat atunci în ochii marilor noștri aliați, n'ar trebui uitat cu una cu doua. Când România gema sub călcâiul lui Makensen și sub povara grea a păcii dela București, acești bravi legionari, gura le-a-și jertfi viața pentru descătușarea neamului lor, apărură pe frontul italian.

I-am văzut acolo în clima primejdiei și a morții... Rădeau de moartea grozavă împotriva căreia mergeau de bunăvoie. Uitaseră parca, cu totul, obselele tranșelor austro-ungare și mârșurile ucigăse. Erau oameni noi pentru ținta nouă.

Era în preajma marelui ofensiv italian. Intre legionarii noștri era mare fierbere... Toți, chiar și cei dela partea sedentară, volau să fie trimiși în linia de foc... Cei împărțiți la trupele de asalt italiene, parca plecau la nuntă. Veselia lor șgomoasă, de tineri, cari nu iau moartea în serios, a produs uimire plină de admirație în rândurile celor mai bravi ostași italieni.

Ce a urmat? Laude neprecupețite... ordine de zi despre bravii noștri legionari, cari erau dați ca exemplu combatanților italieni.

Mâna asta de oameni viteji până la sublim, a umit atunci pe tovarășii lor de arme și comandamentele... Câțiva dintre cei prea îndrăzneți cad în mâna austro-ungarilor cari le pregătiseră deja spânzurații destule, dar scapă din mâinile lor, sau sunt scăpați de tovarășii cari călcău pe călcăie trupele dușmane în retragere...

FOILETON

O. GOGA:

Corente de idei în literatura ardeleană, dela 1848 și până în zilele noastre

— Fragmente din conferința rostită la adunarea semicentenară a „Astei” în 1911 la Blaj — (Urmare și sfârșit)

În vremea asta s'au petrecut evenimente mari, cari au șguduit în temelii sufletul românesc: războiul de independență, proclamarea României ca Regat. Tănuirile dela Plevna cu bubuitul lor au pătruns și în atmosfera intelectuală a românismului. Chioul de triumf al dorobanților a adus în suflet o putere morală, a iătorilor privirile literaților din ceața trecutului vaporos spre noi înșine. Aquila romană nu ne mai trebuia acum, aveam o altă emblemă, stropită de sânge românesc: steagurile înaintea cărora s'a frânt mândria lui Osman-pașa. Traian și Decebal cu legiunile lor au dispărut ca prin farmec din fantazia poezilor, făcând loc cutărui sergent „cu cușma pe ureche”, care înfruntă moartea în potopul de gloanțe și biruiește, ori se prăvale, cu feciorii lui, în șanțul de sub parapet. De pe câmpul literar se duc regi, domnii cu steme, feți-frumoși și căsănezele, invitându-se masa de țărani, așa cum sunt ei, plini de praf și de noroi, veseli și fără griji, nepăsători de nevoile vieții. Literatura vine acasă la noi și lumea începe să înțeleagă, că în milioanele astea oropsite e toată puterea noastră, că acești oameni muncitori ai pământului trebuie înțeleși și ascultați, că ei au o minunată lume

de gânduri și vise, au tragedii, cari se petrec în umbră, au o viață largă și întinsă, care poate fi izvorul plin de sănătate al inspirației literare. Se da deci în acest timp o luptă pură, care revoluționează gândirea românească și crează nouă valori estetice. Cum n'ar fi găsit acest curent cel mai priincios teren de dezvoltare tocmai la noi, în Ardeal, dându-ne astfel o justificare superioară însăși existenței noastre naționale, — răzămăi numai pe umerii viguroși ai țărănilor? A prins, firește, înțelegând lumea degradată, că Jupiter și Diana, Traian și Aurelian cu toată cohorta lor strălucitoare sunt figuri de muzeu, în vreme ce adevărata viață cu râul ei de patimi se dăpăna acolo sub tavanul de grinzii al căsuțelor dela țară. Cum n'am fi înțeles acest adevăr elementar noi, cari abia ne desfăcusem din străiele țărănești, cari îmbracă și astăzi sufletul nostru? Trebuia să-l înțelegem și se aștepta numai condeiul, care să dea cuvânt acestei nouă frământări a sufletelor.

Condeiul meșter și priceput, venit a intra în forme neperitoare acest nou curent, ne-a fost dăruit prin Ioan Slavici. Crescut sub îndrumarea literaturii poporanești ungurești, care-și ajunsesse pe vremea

Atunci am văzut de ce fapte mari sunt capabili țărăni noștri...

Imagina Italiei, pentru mulți din noi cari am trăit acolo acele vremuri, s'a făcut una cu trupul și cu sufletul legionarilor noștri cari au luptat pe frontul italian contra opresiunii milenare.

Și acum, la a șasea aniversare a acelei biruințe sub steagurile căreia s'a amestecat și entuziasm și vitejie românească, ne gândim, cu strângere de inimă, la acei simpli eroi și la viața lor decumă.

Se simt ei bine în România-intregită pentru care au luptat ca tigrii la Vittorio Veneto?

Au ei petecul de pământ necesar? Și-au putut ei înjgheba un adăpost pentru munca lor aspră și cinstită, în țara aceasta unde se fericesc toți adușii de vânturi?

Să ne ferțe lumea că, în aceste zile, ne-am adus aminte de acei oameni de treabă cari nu s'au gândit debunșamă niciodată să-și trafice eroismul fără pereche de pe-un front care ne-a grăbit desrobirea!

Munca unui an

Spicuri din raportul general asupra activității „Astei” pe 1923-24.

(Urmare)

Revista „Transilvania” a continuat să apară lunar și în anul trecut, din 1 Ianuarie 1924 pusă sub îngrijirea secretarului nostru literar substituit.

Conferențe, prelegeri, șezători culturale

E destul să amintim seriile de conferențe ținute în Sibiu, Brașov, Cluj, Arad, Blaj, Timișoara, Oradea-Mare, Făgăraș, ca să constatăm interesul cel mare manifestat față de aceste serii de conferențe.

Paralel cu conferențele pentru intelectuali s'au ținut acelea pentru meseriașii noștri și pentru locuitorii de pe la periferiile orașelor. Li s'a vorbit despre probleme de actualitate, despre autori și pictori români de seamă (cu deapozitive), despre alcoolism, analfabetism, boalele sexuale, etc., arătându-li-se căreia cea bună. La începutul și sfârșitul conferențelor au fost de obicei, declamații, bucăți corale, etc.

Muzee

Muzeul central în cursul anului 1923 a fost inspectat de dl inspector general al muzeelor Tzigara Samurcaș, care a exprimat laudă „Asociațiunii” pentru bogăția și aranjamentul muzeului, predând și o subvenție de 50.000 Lei din partea statului pentru colecționarea de noi obiecte pe seama acestuia.

Au donat obiecte pe seama muzeului: d-nii Nicolae Cărpinișan, Răhău, monede vechi, dl notar public Romul Boca din Alba-Iulia, cămașa primului aparat de sburat al lui Aurel Vlaicu, dl Aurel Contrea, Roma, o fotografie a mormântului Episcopului Inochentie Micu Clain, d-na Catinca Bărsăneanu, portretul lui Ciprian Porumbescu, Căpitan Iorga o fotografie a mormântului lui Badea Cârțan și o mască (negativ) a obrazului lui, Legațiunea Cehoslovacă din București o fotografie a corului institutorilor cehoslovaci, dl Eliseu Gabor, Brașov, o carte postală din timpul războiului, din lemn de mestecăn, dl George Sfetea un album al expoziției din 1906 din București, în 128 fotografii.

S'a cumpărat pe seama muzeului 10 tablouri dela dl S. Albuscu, reprezentând tipuri de țărani de pe valea Ampoiului și soldați gloțași, 1 tablou al dlui Ilic Chidu,

reprezentând pe martirii neamului Horia, Cloșca și Crișan.

Vizitatorii muzeului încă s'au sporit față de anul precedent cu peste o mie, urcându-se numărul lor la 4612. Remarcăm dintre vizitatori: Ateneul popular Tătărași din Iași, Corul institutorilor cehoslovaci, ziaristii cehoslovaci, Asociația medicilor psihiatri din țară, un grup de institutori și studenți români din Bulgaria (aromâni).

Ca membri fondatori ai Casei naționale și ai Muzeului central, achitând taxa de câte 1000 Lei sau mai înscris d-nii: C. N. Ștefănescu, Ioan Neagoe, Societatea minieră Petrosani, Ihe Audrone și d-na Minerva Zunea.

Din fondul Casei Naționale și a Muzeului s'a dat un ajutor de 1000 Lei Casei Naționale din Bărlăște.

Muzee regionale: Cu ocazia serbărilor centenarului Avram Iancu „Asociațiunea” a aranjat în aripa dreaptă a Casei Naționale, clădită în jurul casei marelui erou, un muzeu în patru secții: o secție a anilor 1848-49 și o secție etnografică, o secție bisericească și casa veche a lui Avram Iancu.

Biblioteci

Biblioteca centrală: Biblioteca centrală a „Asociațiunii” s'a sporit în cursul anului cu 4856 volume și anume: 2070 volume intrate în urma legii de a se trimite bibliotecii noastre câte un exemplar din ce apare în țară, 2296 volume donația dnei Catinca Bărsăneanu și a familiei fericitului în Domnul fost președinte al „Asociațiunii” Andreiu Bărsăneanu, 490 volume donația dlui profesor pensionat T. Crivăț din București. Afară de acestea biblioteca s'a mai sporit cu colecțiile ziarelor și revistelor ce apar în țară și ne vin în urma legii bibliotecilor, în număr de 638.

Biblioteci regionale: Cu ocazia serbărilor centenarului A. Iancu, în 2 odăi ale aripei stângi a Casei naționale, clădite în jurul casei vechi Avram Iancu, „Asociațiunea” a aranjat o bibliotecă și o sală de lectură.

„Arhiva Asociațiunii”

Din lipsa de local și de personal necesar selecționării, Arhiva „Asociațiunii” a rămas tot în starea veche. În bugetul anului

lui apogeu, în Jokai, Slavici, povățuit mai târziu de un puternic fond de cultură germană, lustruit la fulgerie de lumina ale geniului lui Eminescu în a cărui tovarășie soartea l'a ținut ani de zile, umbland în școala Junimeii, a început să-și publice nuvelele sale minunate, infiripare din acest cerc de idei, cu totul nou și neobișnuit. Nu mai era vorba aici de mărirea îngropată a Sarmiseghetzei, ci de satul Sărăceni, care la poalele unei coline verzi își revarsă salba de căsute albe sub ocrotirea înțeleptului popă Tanda, de „Budulea taichi”, care se duce cu merindea în desagi la școala unguerească, primind pe rând povețele culturii, de „Moara cu noroc”, unde se țes idile de dragoste țărănească. Ce lume schimbata, ce atmosferă familiară, ce clipă de intimitate casnică și câtă duioasă amintirilor, cari ne-au legănat copilăria tuturor.

În ziarul „Tribuna”, scos de Slavici, se duce mai departe acest curent de inovație literară, care-și smulge biruința în timpul cel mai apropiat. În coloanele ziaristice se instăpânește acest duh de dragoste sinceră pentru mulțimea dela sate, care în viața politică se manifestează prin principiile celei mai avansate democrații, — trădând pe alocurea ușoare nuanțe de demagogie, — iar în literatură, printr'un viu interes cu care se îmbrățișa producția folklorică.

În această nouă constelație literară — crescând sub îndrumările ei și desfășurându-se sub ocrotirea unui excepțional talent, a început bogata carieră literară a lui Coșbuc, care a câștigat desăvârșită învingere pe seama acestui nou curent. Drumul început de

Slavici în proză l-a continuat în poezie Coșbuc. Nu e aici locul potrivit și nu sunt eu chemat a judeca opera literară a acestui mare meșter al versului românesc, atâta însă putem spune, că condeiul lui a fixat definitiv noua formulă a poeziei românești în Ardeal, hotărâtoare până în pragul zilelor noastre. Coșbuc pătrunzându-se de credință, că sinceritatea unei inspirații literare numai atunci poate fi salvată, când pleacă dela noi înșine, când purcede din fibrele ascunse ale sufletului nostru, când răscolește taine și incremeneste dureri din propriul nostru sbucium, s'a oprit cu ochii lui limpezi la ograda țărănilor, s'a îmbătut de mireasma florilor de câmp, și-a legănat închipuirea în undele de lumină ale mitului românesc și a făcut astfel din scrisul lui o oglindă a naționalismului nostru organic, o literatură națională. Cu vremea s'a apropiat tot mai mult de țarina strămoșească, deslegând din ce în ce misterul acestei vieți simple, cu adânci înțelesuri, iar mai târziu și-a dat seama, că poezia trebuie înfrățită cu marile dureri vii, cari frământă sufletul neamului și că arta e apostolatul prin care se propagă credința mântuirii unui popor. Din acest sbucium ne-a intrupat poetul „Baladelor și idilelor” cântarea fulgerătoare „Noi vrem pământ”.

Pe acest drum nou se desfășură până în zilele noastre crezul literar al scriitorilor Ardeleni: literatura națională, care își caută inspirația în atmosfera sănătoasă a vieții țărănești, singura clasă socială, care la noi are trecut, are tradiție și un perfect echilibru sufletesc.

Incunoștințare.

Avem onoare a aduce la cunoștința onoratei noastre clientelă, că birourile noastre sunt transferate în noua clădire a institutului nostru — parter — din

Arad, Bulevardul Regina Maria Nr. 22,

unde î-și va începe activitatea cu începere dela 1 **Noemvrie a. c.** Suntem cu plăcere la dispoziția onor. noastre clientelă pentru toate transacțiunile bancare și operațiunile de casă de păstrare, **efectuăm în condițiunile cele mai favorabile remiterile** pentru tot cuprinsul țării, precum și pentru străinătate; eliberăm resp. tragem cekuri asupra băncilor din țară și din străinătate; efectuăm acreditări șine angajăm pentru incasarea polițelor și a altor efecte, etc., etc. **Secția noastră de devize reorganizată cumpără și vinde devize, emite cekuri vamale, în condițiunile cele mai favorabile**

Orele de casă: 9—12 a. m. și 3—5 d. m.

Direcțiunea Cassa de Păstrare a Județului Arad.

Mica publicitate

Aranjament de Mahagon pentru frizerii de dame ieftin de vânzare la EISELE, Str. Mețianu Nr. 2. (204)

Tinăr, 32 ani funcționar de stat, ar lua în căsătorie o D-Șoară sau văduvă fără copii, care ar dispune de o avere mai considerabilă. Adresa „Dar dacă se află“ la Administrație. (805)

Mai multe ghetete folosite și haine puțin folosite de vânzare. Adresa la Administrație.

Aranjament de Mahagon pentru o parfumerie mică de vânzare la EISELE, Str. Mețianu Nr. 2. (204)

D-Șoară, tinărară, dorește să corespundă cu un tinăr inteligent, cu care ar putea schimba idei prin corespondență, fără a face cunoștință, personală, dacă se află astfel de tinăr, să se adreseze la Administrația ziarului sub deviza: „Iubire platonică.“ (546)

Se caută un birjar (cocis) necăsătorit la o firmă mare. Adresa la Administrație. (2018)

Tinăr, necăsătorit pe aceasta cale caută cunoștința unei D-Șoare mai în etate sau femeie văduvă. In caz de simpatie reciprocă căsătorie nu e exclusă: Adresa „Amurg“ la Administrație. (86)

Caut post de magaziner, sau ca corespondent în limba română, maghiară, de prezent funcționar la o instituție mare românească, doresc a înșchimba postul. Adresa la Administrație „Diligent“ și in provincie merg, dacă mi-se rentează. (904)

S'a deschis târgul de toamnă!

la firma

S. Eisenstaedter, blănar

mare magazin de blănuri **Arad, Str. Alexandri (f. Salac) Nr. 1,** (in fostul local alui „Kelet“ birou de ziare) se vând cu mari reduceri: 203

Bunzi, Paltoanes de port, Boa, Echapoc. Mosse 7023

Departement separat pentru confecționarea blănilor.

Sucursală: Centrală: Sucursală: Timișoara. Cluj. Alba-Iulia.

Cele mai ieftine șuruburi

Mosse 7019

la firma

208

I. Nacht mare magazie de articole de metal și mare comerciant de fier

Arad,

Bulevardul Regele Ferdinand I. Nr. 28.

1925 se prevede angajarea dlui Teodor Păcășianu pentru studierea și selecționarea Arhivei și aranjarea ei în una din sălile parterului Muzeului „Asociațiunii“.

Loteria „Asociațiunii“

a fost aranjată, precum se știe, pentru înfăptuirea unor mari probleme culturale-naționale, ca statură lui Avram Iancu, lui Horia, lui Cloșca, lui Crișan și lui Mihaie Vițeazul; monumente comemorative la Selimber, la Mesteacău, la Abrud, la Fântânele, pe Câmpia libertății, la Grădiște, la Vidra; case naționale regionale cu biblioteci și muze e în orașele noastre, case naționale cu biblioteci populare în sașele noastre etc.

Rezultatul propagandei și al vânzărilor din anul al III-lea a fost și mai puțin multumitor decât al primilor ani. Lipsa de interes a publicului mare și chiar al comisionarilor a fost de așa natură, încât tragera a III-a am fost nevoiți să o amânăm pentru 31 Decembrie 1924.

Facem deci și la acest loc un însuflețit apel către toți membrii și oameții noștri de bine să sprijinească din toate puterile lor această mare întreprindere a noastră, care, dacă izbutește, precum sperăm, va schimba înspre mai bine aștepta aspecte din viața noastră publică.

Ne facem o plăcere și o datorie reproducând și la acest loc frumoasa și folositoarea propunere, făcută de entusiastul nostru sprijinitor, dl I. Simionescu, prof. univ. Iași. D-a sa scrie:

„In Anglia se obișnuște a se serba amintirea morților căzuți în război prin câteva clipe de nemiscare. In ziua aniversării, la anumit ceas, câteva minute încetează orice activitate.

Oamenii se opresc din mers, unde i-a prins clipa E o panză de reculegere în forfoa vieții, e rugăciunea mută a fiecăruia pentru sufletele celor dispăruți. Chiar și indicațiunile ce ar însemna o grevă generală se obișnuște acum a se arăta prin încetarea lucrului pentru câteva minute. Să facem cu toții un gest analog, ca semn al solidarității etnice. Gândul tuturoră numai într-o singură zi să fie a sacrificia chiar din nevoile curente cei 20 Lei pentru cumpărarea unui bilet al Asociațiunii din Sibiu. Ca din pământ ar răsări Muzeul lui Avram Iancu, mărețul monument de pe Câmpia Libertății, acel de lângă Turda, ca și Casele Naționale din centrele înstrăinate. Nu numai că am căpăta încredere în noi, dar am stărni și fiorii ingrijorării în acei cari se bizuiesc mult în reușita uneltirilor lor ascunde, pe lipsa noastră de solidaritate ca și pe nesocotirea însemnătății, pentru viitorul nostru, a împrejurărilor prin care trăim ca niște orbi.

Să urmăim cu toții acest sfat frumos și folositor, cumpărând cât mai multe bilete dela loteria „Asociațiunii“.

Averea „Asociațiunii“, în anul 1923

Venitele au fost în anul 1923 de Lei 683.493'83, iar cheltuielile generale de Lei 681.682'37, rămânând un excident de Lei 1.811'46, care s'a transpus fondului general ca dotație.

In venitele fondului general sunt socotite și ajutoarele primite în anul 1923, în sumă de Lei 255.000 și anume: dela Ministerul de instrucție Lei 150.000, dela Ministerul de Culte 50.000, dela „Albina“, institut de credit, Sibiu 50.000 și dela Cercul Militar-Civil, Timișoara, 5000.

(Sfârșitul ve urmă)

Desigur că cei mai mulți dintre noi, după ce ne-am smuls din sumanul strămoșesc și am primit boteluz cultural al occidentalului, simțim focul mistuirii al intelectualității moderne, mintea ne tresare la fiecare pas chinuită de problemele unei dualități suflettești necontenite, avem sbucniri de sănătate rustică și slăbiciuni de rafinerie apuseană, dar în adâncul inimii purtăm totdeauna frățietatea cu cei rămași în urmă și surprindem accente din simfonia nemărginită a durerii lor. De aceea sufletul deștept al artistului nostru, în care nu pot trăi microbii parventismului atât uitător, va fi o harță acoliă de cântă psalmidii impletite din marea jejanie purtată de vânturi. Versul lui va fi buciuniu de alarmă, prin care se strigă lumii puterea de viață a unui popor, cea mai superioară justificare a existenței lui naționale. Lira poetilor va deștepta amărăciuni, cari dormitează în umbră și va cobori pe strune marile idei generoase, megite a lumina soartea multimii oropsite.

Literatura ardeleană, va purta încă multă vreme această dragoste de țărânie, ori cari ar fi pretențiile de înghețată și mândră artă olimpică a temperamentelor izolate de dorurile vulgului profan și ori câte teorii deputincioase ne-ar trănite anumiți strănepoti de crai bizantini opoșiți pe pământul îndelung iertător al frumoasei României Noi suntem un popor de țărâni și cărturării noastre și-a ridicat zestrea ei suflettească din comoara genului popular. De aceea pentru scriitorul acestui neam — care are încă visurii de impliniri — țărânul va rămânea încă multă vreme cel mai de căpetenie, cel mai iubit și cel mai interesant subiect literar.

Marile serbări ale „Astrei“ la Arad

Programul:

Sămbătă, 8 Noemvrie:

La orele 10 dim. se va oficia — în ambele biserici românești din localitate — câte un serviciu religios.

La ora 11, întâia ședință a Adunării generale; în sala Palatului Cultural.

Ora 14. Banchet la „Crucea Albă“.

Ora 17. Intrunirea comisiilor.

Ora 21. Trupa Teatrului Național din Cluj, va juca în sala teatrului comunal, „Un Erou“ piesă teatrală de N. Kirilescu.

Duminică, 9 Noemvrie:

Ora 10 dim. Ședința a doua a adunării generale tot în sala Palatului Cultural.

Ora 17. Ședința festivă a secțiilor literare și științifice.

Ora 21. Concertul soc. corale „Crișana“ — format din peste 50 de tineri — în sala de sus a restaurantului „Crucea Albă“, după care va urma dans.

Comitetul de primire.

Conferința d-lui profesor Dr. Ioan Lupșa

In cadrele serbărilor prof. univ. Dr. IOAN LUPȘA ține în Palatul Cultural, Sămbătă, 8 Noemvrie ora 5 conferință despre „DOI URĂȘI ROMANI IN SECOLUL XXI“. Lumea românească e invitată la parte.

Apel către tineri

Rugăm cu insistență, tinerii din Arad, să socotească de a se ruga — reușita deplină a serbărilor — care va avea loc în seara de 9 Noemvrie a. c. Această dansantă se va da după concertul din care societatea „Crișana“ și este socotită cheerea serbărilor „Astrei“ la Arad. Ținuta, pentru doamne, va preferință, costum național, îndomni, haine inchise.

Cronica comerțului

Termenul pentru vămuirea mărfurilor

Arad, 7 Noemvrie

Comercianții din Arad, având dificultăți cu modul de vămuire al mărfurilor, așa cum se uzitează, au prezentat prin reprezentanții Camerei de Comerț și ai Sfatului Negustoresc, dnii Gh. Adam, Al. Doman, Ion Sărăcu și Dim. Cristea, următorul memoriu dlui Director al regiunei C. F. R.

In conformitate cu prescripțiunile Tarifului local la pagina 33 Par. B. Taxe de magazinaj și a dispozițiilor tarifare la sosire, urmează ca mărfurile a căror descărcare incumbă CFR. adevă cele de cl. I/a, I/b, și II să fie libere de magazinaj numai în ziua sosirii până la ora închiderii magaziei.

Ori cum aceste dispozițiuni se pot referi numai mărfurilor indigene, cari nu necesită nici un fel de formalitate mai departe, decât ridicarea scrisoarei de trăsură dela Cassa Țărei și apoi scoaterea mărfurilor din magazin.

Având în vedere, că dl șef al Gării Arad, mentine aciași ordine și pentru mărfurile „supuse vămurei“ sosite atât din străinătate cât și dela alte puncte vamale din țară, și având în considerare, că pentru independența tuturor formalităților vamale de import, termenul dat de prescripțiunile tarifare, nu sunt de loc suficiente, pentru-că în majoritatea cazurilor, mărfurile sosite se descarc în magazinele CFR. la dispoziția Vămii Arad, începând dela orele 8.30 dimineața (orele oficiale ale Vămii) și până la terminarea descărcării și controlarea de către organele vamale a acestora trece un interval de cel puțin 3—4 ore și numai după aceia să poată face anterevizia de către destinători, ori imputerniciții lor. — Declarațiunile pentru ridicarea mărfurilor, Oficiul Vamal nu le primește decât până la orele 11.30 seara-că împiedecă cu desăvârșire îndelungirea tuturor formalităților vamale și

ridicarea mărfurilor din magazinele ziaua sosirei.

Contrar prescripțiunilor tarifare percepe in loc de taxe de magazinaj:

3 lei de fiecare	100 chg. pentru
4 " "	100 " "
5 " "	100 " "
pului, până la ridicarea completă	furilor, — alte taxe și anume,
lei 7.20 de fiecare	100 chg. pentru:
" 10.80 "	" 100 "
" 14.40 "	" 100 "
pului până la ridicarea completă	furilor.

Una dintre cele multe greutăți întâmpină comerciantul la ridicarea lor, este și oarele de birou. Până la ridicarea vamale lucrează în timpul zilei C. F. R. și apoi organele C. F. R. numai până la oarele 17, deci mărfurile formalități vamale sau trece mai la oarele 17, nu se mai pot petrece aciași zi, și rămân pentru a doua zi organele C. F. R. pretind taxa ziaua următoare.

Având în vedere că acestea amenzi se impun in sarcina comerciantului din vina sa proprie, ci numai în atator formalități precise de legământelor in vigoare. Cu onoare va ruga, să bibevoiți a admite ca:

1. Timpul liber de magazinaj la „SUPUSE VAMUIREI“ să fie de cel puțin 48 ore dela data descărcării lor ziaua C. F. R. și puse la dispoziția comerciantului.

2. Taxele de magazinaj la aceste mărfuri să fie percepute conform prescripțiilor tarifare adevă.

Lei 3 pentru fiecare	100 chg. pentru:
" 4 "	" 100 chg. "
" 5 "	" 160 chg. "

timpului până la ridicarea completă a mărfurilor.

3. Mărfurile vămuite, să se poată ridica din magazinele C. F. R. până la ora închiderii.

O hotărîre a sașilor

Comitetul executiv al sașilor din Bărese și județul Brașov a ținut o ședință în care s'a constatat, între cîte este necesar ca reprezentanții sașilor să se prezinte aiegtătorilor a-i ține in curent cu chestiunile politice importante.

Această hotărîre a fost luată pe baza parte din parlamentarii sași, în loc prezentie interesele populației ce se fac pangermanism și provoacă prin violente in ziare susținute de stăruința opiniei publice românești.

Noul guvern englez și sovietele

Ziarul „Nașa Reci“, este informat din delegatia sovietică din Agria, din oraș in cea mai mare grabă, pleacă să afli și cinci vestiile bolșevici ce ținău discursuri meetinguri.

Plecarea aceasta se datorește sovietelor că noul guvern englez are propaganda bolșevică și va lua măsururi contra agitatorilor.

AL. T. STAMATIAD.

Parlamentul

Camera

Sedințele dela 6 Noemvrie

D. M. G. ORLEANU a deschis ședința la orele 3 d. a.

Pe banca ministerială d-nii: Gh. Mărzescu, general Văitoianu, N. Chirculescu, Al. Lapedatu, Vintilă Brătianu, general Moșoiu, general Mărdărăscu, Cipăianu și Gh. Tătărascu.

Comunicări

D. AUREL RUSSU se plânge că d. ministru al instrucțiunii publice nu i-a satisfăcut o cerere a unui prieten din județul său. D-sa spune că toți ardelenii au fost înlocuiți cu regățeni.

D. SIMION MĂNDRESCU, profesor univ. protestează spunând că azi nu mai există în țară decât numai regățeni.

D. AUREL RUSSU rectifică arătând că n'a înțeles să facă de aici o chestie de regionalism dar ca să fie trimiși oamenii onesti.

D. D. R. IOANITSCU în legătură cu fraudele dela C. F. R. întreabă pe d. ministru al comunicațiilor dacă este adevărat că comisia de anchetă, formată din 3 inspectori, a constatat că inginerul Francu directorul regional din Brașov s'a făcut vinovat de fraude și abuzuri. Pentru toate aceste fapte d-sa spune că ministrul comunicațiilor a dat ordin să fie destituit și trimisă afacerea la parchet. Se miră că nici până azi acest funcționar necoresct n'a fost destituit și continuă să fie în concediu luând tot felul de indemnizații.

D. D. R. IOANITSCU cere apoi să i se pună la dispoziție dosarele privitoare la comercializarea societăților Lonia și N. F. R.

D. N. CAZACLIU atrage atenția că în comunicarea adresată acum câteva zile privitoare la pașapoartele false din Chișinău n'a înțeles să avizeze persoana prefectului de Chișinău pe care-l știe un om cinstit.

Totodată protestează contra ministerului de interne din intervenția căruia s'au dus la o frontieră 9 batalioane de jandarmi pentru a teroriza populația.

D. GH. TATARASCU, subsecretar de stat, răspunde că toate acele batalioane au fost duse pentru a apăra granița, viața și averea satelor dela frontieră, iar nu pentru a prizoni populația din împrejurimi (apl. prelungite.) D-sa se miră că i se aduc la cunoștință, tocmai acum, abuzuri săvârșite încă din luna Iulie. Promite că va face o anchetă severă aplicând cele mai aspre sancțiuni vinovaților. (Aplauze)

Chestiunea pașapoartelor

Intrându-se în ordinea de zi se desvoltă interpellările în chestiunea afacerii pașapoartelor.

D. VICTOR MOLDOVANU înainte de a intra în fondul acestei chestiuni arată pricolul ce amenință țara din cauza nenumeratelor emigrări. Pentru a explica această emigrare, dsa dă citire unui raport oficial trimis din America în anul 1920.

Dsa arată puzderia de societăți de transporturi ce s'au înființat în țară în anii 1922—1923 și al căror scop era „comertul de sclavi“.

Dsa recunoaște ordinea ce domnește la ministerul Muncii în chestiunea acestor emigranți.

Senatul

Ședința dela 6 Noemvrie

Ședința se deschide la orele 4 fără un sfert.

Pe banca ministerială d-nii: I. G. Duca, N. N. Săveanu și general Văitoianu.

In chestia orfelinatului „Principesa Elisabeta“

D. ministru N. N. SAVEANU, referindu-se la comunicarea dlui senator Trufin din ședința de ieri, repetă explicațiile date Camerei în chestiunea orfelinatului „Principesa Elisabeta“.

D. TRUFIN se declară mulțumit de răspunsul dat, ceace îl face să renunțe la interpellarea anunțată.

D. N. COSTACHESCU depune pe biroul Senatului memoriul „Asociației corporului didactic din Iași“, prin care se cere îmbunătățirea situației salariaților din învățământ.

Discuția Mesajului

D. N. N. BOTEZ încearcă dela început să risipească atmosfera îngrijitoare ce se degaja din cuvântările ambilor leaderi țărăniști, d-nii Mătei Cantacuzino și N. Costăchescu.

După d-lor, armata țării e în lichidare, iar magistratura este viciată.

D. N. COSTACHESCU: De ce persistați într'un lucru nedorit. Admit că n'ați înțeles sensul cuvintelor mele, este posibil — dar nu înțeleg să perseverați.

D. BOTEZ: Imi pare bine că d. Costăchescu revine asupra părerilor exprimate atunci.

Continuând, d. Botez desminte afirmațiile d-lui Costăchescu, care a vorbit despre criza morală.

Are România aspectul unei țări în ajunul revoluției? Dimpotrivă, situația țării se îmbunătățește zilnic.

Mai departe, d. Botez spune că chestiunea predominantă care trebuie să preocupe toate partidele, este consolidarea și morală și materială. Or, necesitatea aceasta n'au văzut-o nici d. Costăchescu, nici d. Cantacuzino.

Punctele de razăm ale consolidării trebuie să fie instrucția publică, justiția, asanarea finanțelor și economiei naționale.

Oratorul continuând arată că partidul liberal a satisfăcut cu prisosință necesitățile actuale ale țării.

In dezacord cu d. Păcurariu, d. Botez nu crede că partidul național a putut fi o piedică a consolidării. Poporul român are o conștiință prea dezvoltată, ca să-l poată influența calomniile unor politicieni. (Aplauze la majoritate).

Continuând analiza alegațiilor dlui Păcurariu, oratorul se întreabă întrucât presa a putut împiedica consolidarea.

O presă poate fi bună sau rea — spune d. Botez. Am însă convingerea că răul pricinuit de presă nu poate fi permanent. Realitatea faptelor învinge la urmă.

Și apoi, o presă anonimă nu este o forță sesizabilă. Numai iscălitura dă garanție. Iată de ce exclud presa din rândul impedimentelor consolidării.

Ceace a întârziat consolidarea până acum sunt împrejurările inerente de după război, care a fost mult agravat pentru noi, din cauza ocupației germane, care ne-a săracit țara.

Partidul liberal, prin realizările din ultima guvernare, a îndrumat țara pe calea adevăratei refaceri.

Deaceia partidul liberal își merită locul de frunte pe care-l ocupă în constelația publică a României, fiind rezerva în zile grele, — a încheiat d. Botez.

Ședința se ridică la orele 5 d. a.

Ludovic Lesenczy

orologier și giuvalergiu Arad, Piața Avram Iancu 1.

Mare depozit în tot soiul de bijuterii de aur și articoli de argint, cuțite, linguri, furculițe. :: Cu mari prețuri cumpără aur, argint și pietri de brili-

SALAN

Este cunoscut de lumea științifică ca cel mai bun și cel mai perfect și mai ieftin

desinfectant.

Distruge toate bacteriile, nu este caustic, nu este otrăvitor. Transparent ca cristalu, inodor ia orice miros neplăcut și este un bun prolicificator contra bolilor venerice. Salanul se găsește în toate farmaciile și în drogueriile în sticle de 100, 250, 500 și 1000 grm. Toate informațiile și toate tipăriturile se pot căpa la:

Direcțiunea Uzinelor de produse Chimice

„SALAN“

TIMIȘOARA, II, Piața Badea Cârțan 2. Telefon 18-84 (Mosse 7034) Telegram: Salan, Timișoara.

De vânzare

cu preț moderat mai multe imobile. — In centrul orașului 6 case particulare cu 3-6 încăperi dela 400.000 Lei până la 650.000 Lei. — 20 case închirietoare dela 400.000 Lei până la 1 și jumătate milioane.

In apropierea centrului 4 case particulare cu 3-4 locuințe ocupabile dela 270.000 Lei până la 350.000 Lei. — 30 case închirietoare dela 150.000 Lei până la 650.000 Lei; case cu prăvălie, vie la Podgorie dela 2-20 holde, moșii. — De vânzare mai multe prăvălii. — Adresa la:

Albert Haasz

Agencie de cumpărarea și vânzarea imobilelor Arad, Str. Românilui (f. Zrinyi) Nr. 5.

LEMNE DE FOC

stejar, carpin, oblețe despicate, se poate procura cu stânginul sau cu vagonul la locuință :: expediată dela firma: ::

:: Societatea :: Industria de Lemne CZEILER, CORNIS & Co.

Magazie detail ARAD, Piața Stefan cel Mare (f. Béla-tér).

Z. Terezia Ioanovici

blănărie Arad, Str. Mocioni Nr. 14.

Tot felul de blănuri se capătă în prețurile cele mai moderate. (156)

Nr. G. 7234—1924.

Publicațiune de licitație.

Pe baza deciziei judecătorei de ocol Arad No. de mai sus, 1 cal și 1 trăsura prețuite în suma de Lei 9000 cuprinse în favorul lui Mioc Ioan contra urmăritului pentru suma de Lei 1534'85 capital, interese de 5% dela 22 Martie 1922, spese stabilite până în prezent în suma de Lei 540 se vor vinde la licitație publică în Arad, Strada Rahovei Nr. 107/166, în ziua de 24 Noemvrie 1924 la orele 2 d. m.

Arad, la 5 Noemvrie 1924. (205)

Exec. jud. reg.: Gh. Ciupuliga.

Insertiile se primesc la Administrația ziarului.

Societate pentru Comerțul cu mașini de cusut, marca:

Am onoare a aduce la cunoștință on. public, că în magazia noastră de mașini de cusut »SINGER« se află spre vânzare mașini de cusut casnice, pentru croitori, croitoare, croitoare pentru albituri. — Tot asemenea avem în depozit și mașini speciale, precum mașini de brodat, mașini de cusut talpă, bocanci, saci, precum și repararea sacilor ș. a., următoarele accesorii în permanență: aci, ulciori, ata de cusut, ventilatoarele motoara (152) Dupăce atelierul nostru l-am mai mărit așa că acum suntem în plăcută poziție ca să satisfacem toate așteptările On. public. In permanență curs gratis de broderie. — Masini de cusut »SINGER« se poate căpa atât în rate lunare cât și săptămânale.

Dacă

dorești să cauți o casă cu 2-6 camere, valie, ospetărie, cafeena în oraș sau în provincia, cu încredere, la vechia și renumită de cumpărări și vânzări de imo-

WALLING

Arad, Str. Unirei 13, momentan sunt prenotate mai multe moase, pentru economie, case precum și casă pe arând

Motor cu benzină, fabricațiune din străinătate, montat pe căruță de fier restrau circular, de vânzare cu un preț foarte ieftin. — Adresa: BEREZKY, Arad, Str. Mărășești (f. Kossuth) Nr. 6, în atelierul fotografic

Tiberiu Soltesz depozitul fabricii de Arad, Str. Matei Cor

De vânzare teren de casă. Pentru garaj sau altă întreprindere merit. Permisul pentru orice atelier pe acest teren de câștigat. Adresa: Dna Berezky, Arad, Str. Mărășești (f. Kossuth-u.) Nr. 6.

Ciorapi dela 20-148 Lei pentru bărbați și copii dela 20 Lei. Mănuși 38 Lei. Lucrările de mână. Marușșuri. Cel mai ieftin izvor de cumpărare! BOGYÓ A. Arad, Str. Unirei

Covoară, coperitoare de somiere, garnituri pentru pat și masă, se pot căpa cu cele mai ieftine prețuri la: ALEXANDRU LISSEM salon de modă și francez Arad, Avram Iancu

Salonul de fotograf al lui LIPOT WEISZ Arad, Str. Brătianu Portrete de copii și interioare în cele mai frumoase esec

Paltoane de iarnă, costume, stoffe englezești și prețuri convenabile se capătă la: Magaziul de stoffe FLEISCHER Arad, Piața Avram Iancu (f. Szabadsag-ter) 17.

FRAȚII PRINT, Turnătorie de fier și Fabrică de mașini SATU-MARE.

Unica întreprindere specială în toată România cu experiență de mulți ani, care fabrică:

Prese Hydraulicce, mașini record pentru decojirea și sortarea sămânței-floarea fără pietrii, mașini hydraulicce de scos turta, răniță cu valțur duble, mașini de nat, prăjitoare etc. :: Producția preselor noastre cu aplicarea mașinei hydraulicce scos turta și a două Banite se poate majora cu 50%.

Mașini de cusut in rate, mare asortiment de becuri, cum și totfelul de articole electrice prețurile cele mai convenabile se pot procura la: SCHWARTZ mechanic, Arad, Strada Brancovicu (Lázár Vilmos-u.)

PROGRAMUL BĂILOR „SIMAY“

Băile cu aburi deschise: Pentru dame: Marția ziua înainte și Vinerea după masă. Pentru domni: In fiecare zi înainte de masă afără Marția, dar Sâmbătă și după masă. Băi de puțină: sunt deschise în fiecare dimineața până seara. Institut de hidroterapie: Acid carbonic de Buziaș, băi de puțină, cioasă (sulfur) și băi sărate. Pentru bărbați: Dimineața dela ora 6 și jumătate până la ora 1 p. m. — Pentru dame: dela ora 2-5 p. m.

Friseur, coafor de dame, manicură, buffett, pigluire de vestminte.

Economice.

Situația sumară a Băncii Naționale

Pe ziua de 25 Octomvrie 1924, indică un nou spor de nouăzeci de milioane lei, la capitalul bilete de bancă în circulație.

Circulația fiduciară se cifrează deci, la 19 miliarde 204 milioane 757.949, după ce a fost de 19 miliarde 115 milioane 559.328 lei la 18 Octomvrie și 19 miliarde 16 mil. 807.306 la 11 Octomvrie.

In epoca corespondentă a anului trecut, suma biletelor de bancă în circulație a fost de 17 miliarde 721 mil. 753.371 lei.

Rezultă din cifrele de mai sus că, primul nostru institut de credit continuă politica de ajutorare a pieței. Situația actuală a comerțului și industriei este, însă de așa natură, încât sumele restrânse, puse în dispoziție de Banca Națională, sunt departe de a fi suficiente.

Taxele în centime aur

Direcțiunea generală C. F. R. aduce la cunoștința tuturor celor interesați că cursul de convenire a taxelor în „centime aur“ ce încarcă transporturile tranzitate prin Polo-

nia, în traficurile german-român, austro-român și cehoslovac-român, se fixează cu jucepere dela 1 Noemvrie 1924 la 38 lei suta de centime aur.

Știri externe economice

SOFIA. — In apropiere de Varna, în satul Biala s'au găsit bogate filoane de minereuri de mangan. O casă franțuzească a obținut dreptul de exploatare. Primele 4000 tone exploatare sunt foarte bogate în mangan și vor fi trimise spre prelucrare în Franța. In apropiere de aceste zăcăminte de mangan au mai fost găsite și depozite de antracit cari sunt destul de mari pentru a da un nou impuls industriei cărbunelui din Bulgaria. Se mai presupune că tot în această regiune mai sunt zăcăminte de fer.

PRAGA. — La ministerul Ocrotirii/or Sociale a avut loc o consfătuire asupra unei cereri a industriașilor francezi. Industriașii de produse textile au cerut să li se permită aducerea a 1000 lucrători cehoslovaci în Franța. E vorba de 750 lucrătoare și 250 lucrători cari ar găsi de lucru în industria mătăsii din Franța.

Azi și în toată seara la KUN-SZABO JOSIF Cafenea „Transilvania“ concertează renumita orchestră a lui Horvat Pali Cel mai bun loc de tracție. Prețuri moderate

Se dublează mireasma și gustul cafelei :: dacă se adaugă puțin :: „Veritabil France“ cu râșnița de cafea